

EVALUARE NAȚIONALĂ– 2010
Probă scrisă la LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ MATERNĂ
Clasa a VIII-a

MODEL

- ◆ Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- ◆ Timpul efectiv de lucru este de 2 ore.

I. Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

1320 táján a király Tamás vajdának engedte át Csicsót, s azontúl hosszabb ideig bírták az erdélyi fejedelmek. A XV. században ki tudja hogy, de a moldvai vajdák kezére jutott. [...]

Ha a vajdaké volt a vár, a magyarok folyton visszakövetelték, ha a magyaroké volt, a vajda követelte folyton vissza tőlük. Csicsó volt az akkori erdélyi életnek a tengeri kígyója.

Végre Zápolya János megharagudott, pör és egyezkedés helyett ostrom alá fogta, megverte Péter vajdát és elvette tőle Csicsót. Mire természetesen az új vajda, István, összeszedte apja szétvert hadait, s kis idő múlva ismét visszatért a várat elfoglalni.

János király Martinuzzit bízta meg a védelemmel.

A nagy államférfi ravaszul mosolygott s ahelyett, hogy a hadakat odavinné, küldött egy pár száz munkást s leromboltatta a szép kevély várat irgalmatlanul.

- Legalább ne veszekedjünk érte többet.

S Martinuzzinak igaza volt, hogy lerontatta. Nemsokára jött a szultántól a parancs: vissza kell adni a várat a moldvai vajdának.

Igen, de már nem volt meg, szerencsére.

Szerencsére mondom, mert ha meglenne, és persze, ha a moldvai vajda is meglenne, még tán a mai napig is hajigálnák ki egymást, felváltva, a csicsói híres várból.

(Mikszáth Kálmán: *Csicsóvár* – részlet)

1. A fenti szöveg egy anekdota. Igazold ezt három műfaji jellemzővel! **5 pont**
2. Foglald össze 2-3 mondatban a szöveg tartalmát! **5 pont**
3. Nevezd meg a részlet szereplőit, majd sorold őket két csoportba a köztük fennálló viszony alapján! **5 pont**
4. Mi a humor forrása a következő két mondatban? Válaszod indokold a szöveg alapján! **5 pont**

Igen, de már nem volt meg, szerencsére.

Szerencsére mondom, mert ha meglenne, és persze, ha a moldvai vajda is meglenne, még tán a mai napig is hajigálnák ki egymást, felváltva, a csicsói híres várból.

5. Fogalmazd meg véleményed Martinuzziról, valamint az általa hozott döntésről! Véleményedben fejtsd ki azt is, hogy te hogyan oldottad volna meg a helyzetet! **5 pont**

6. Alkoss mondatokat a *vár* szóval úgy, hogy az első mondatban főnév legyen, a második mondatban pedig ige legyen! Ezután a *vár* szó mondattani szerepére figyelve a harmadik mondatban alanyi szerepet töltsön be, a negyedik mondatban tárgyi szerepet, az ötödikben pedig határozói szerepet! **5 pont**

7. Írj egy-egy (két tagmondatos) összetett mondatot a következő kötőszók felhasználásával: ***aki, sem-sém, mert, hogy!*** Minden esetben tüntesd fel a tagmondatok közti viszony (a tagmondatok) fajtáját! **5 pont**

Pl. kötőszó: ***és***

Mondat: Elment az üzletbe, ***és*** bevásárolt. Mellérendelő kapcsolatos viszony

8. A kiemelt szavakat, kifejezéseket helyettesítsd azok köznyelvi megfelelőivel! **5 pont**
A ***suliban*** tegnap nagy volt a ribillió. Tamás és Roli szünetben ***rúgták a bőrt***, s véletlenül betörték a VIII. C egyik ablakát. Jött is az ***adminisztrátor***, vitte őket a ***dirihez***.

9. Válaszolj az alábbi kérdésekre a megadott szavakkal!

5 pont

Hová? Iskola
Hol? Színház
Kivel? Károly
Mivel? Makk
Mire? Papír

Összesen: 45 pont

II. Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, majd válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre!

Volt írás a papír előtt?

Persze hogy volt! A kérdés természetesen költői, de talán rávilágít arra, mennyire nem sejtjük az emberi nem találékonyságának határait, ha fontosnak tartott gondolatok megörökítése volt a cél.

Kezdetben az ősember barlangok falát festette be különféle jelenetekkel, melyekkel a gyakran ismételt folyamatok sikerességét szerette volna elérni. Az első íráshordozó a sziklafal, a kő volt.

Ahogy terjeszkedett az emberiség, eljutott olyan helyekre is, ahol a kőhöz nehéz volt hozzájutni – elsősorban a Tigris és az Eufrátesz¹ völgyében –, és ott agyagtáblákat használtak az íráshoz. A nedves agyaglapba karcolták bele az írástudók a megörökítendő gondolatokat, és a táblákat a napon kiszáritották vagy kiégették. Az is érdekesség, hogy az ókori Mezopotámia² lakói kitűnő módszert találtak ki az okirathamisítás ellen: az egész szöveget, amit meg akartak őrizni, egyetlen agyagtáblába nyomták bele, melyet elláttak a különböző felek aláírásaival, majd ezt a lapot szintén agyagból készült burkolatba rakták, aztán erre a szöveget és az aláírásokat ismét rányomták. Ha valaki gyanakodott, hogy az eredeti szövegen valamit megváltoztattak, joga volt leválasztatni a burkolatot, és összehasonlíthatta a belső szöveget a külsővel. A burkolatot csak úgy lehetett eltávolítani, ha összetört, viszont hamisított burkolatot utólag senki sem tudott a régi belsőre göngyölni. A szükséges aláírások ugyanis nem álltak teljes számban rendelkezésre, és ami még ennél is fontosabb, minden új agyagburkolat, amelyet nedves állapotban a megszáradt belső lapra fektettek, szétpattant, mert az agyag száradása közben jelentősen zsugorodik.

(Horváth Cz. János: A fehér művészet)

¹ a Tigris és az Eufrátesz két folyó Mezopotámia területén

² Mezopotámia ókori terület, ahol a világ egyik legrégebb civilizációja alakult ki

1. Mi az a költői kérdés, amit megválaszol a szöveg?	5 pont
2. Mire írt az ősember?	5 pont
3. Mire írtak a mezopotámiaiak? Karikázd be a helyes válasz betűjét!	5 pont
a. Sziklafalra	
b. Kőre	
c. Agyagra	
d. Papírra	
4. Miért írtak agyagra a Tigris és az Eufrátesz völgyében?	5 pont

5. Miért nem lehetett hamisítani az okiratokat az ókorban? Karikázd be a helyes válasz betűjét! **5 pont**
- a. Mert nem létezett még a radír, és a javítás csúnya nyomot hagyott a szövegben.
  - b. Mert a barlangok falára egyszerre csak egy rajzot lehetett festeni.
  - c. Mert nagyon nagy büntetés járt az okirathamisításért, és az emberek féltek.
  - d. Mert az eredeti aláírások a burkolat alatt voltak, és a burkolatot nem lehetett mással helyettesíteni, mert száradás közben szétpattant.
6. Mi a fenti szöveg célja? Karikázd be a helyes válasz betűjét! **5 pont**
- a. El akar mesélni egy érdekes történetet
  - b. Információkat közöl a papír feltalálása előtti írásról
  - c. Bemutatja az ősember barlangrajzait
  - d. Reklámozza a köveket és az agyagot
7. Mit gondolsz, miért fontos az írás? **5 pont**
8. Írj egy-egy ellentétes értelmű szót az alábbi szavak mellé!
- erős, nagy, színes, okos, önző **5 pont**
9. Keress 2-2 rokon értelmű szót az alábbi szavak mellé:
- kezdetben, ír, szétpattan, megy, szép **5 pont**

Összesen: 45 pont